

ØKOKRIM

Klima- og miljødepartement

Postboks 8013 Dep

0030 Oslo

Deres referanse:

14/299-14

Vår referanse:

200700131

Dato:

8. februar 2019

Høring – forslag til endring av vilkår for bruk av forurensningslovens høyeste strafferamme

ØKOKRIM viser til høringsnotat 18. desember 2108, samt at enheten etter avtale med Ann Ida Østensen fikk utsatt høringsfristen til 8. februar 2019.

ØKOKRIM støtter forslaget om å heve strafferammen i forurensningsloven § 78 andre ledd andre straffalternativ.

Forslaget tilrettelegger for at påtalemyndigheten kan avstemme straffereaksjon etter alvorlighet i ulike typer overtredelser, noe som anses hensiktsmessig. Videre vil en høyning av strafferammen være i samsvar med utviklingen på miljøstraffeområdet de senere årene, ved at en rekke miljølover har fått betydelige straffeskjerpelser. Det vises også til Rt. 2011 s. 10 (Ofthenes-dommen), som gjaldt en overtredelse av plan- og bygningsloven hvor en hytteeier hadde bygget ulovlig i strandsonen hvor Høyesterett uttalte i avsnitt 22, etter å ha konstatert at lovgiver ser strengt på miljøkriminalitet: *”Denne utviklingen viser at lovgiveren – ikke minst på bakgrunn av en erkjennelse av det økende behovet for å verne miljøet – har vedtatt stadig strengere straffebestemmelser.”* Denne utvikling har etter dette ikke stoppet opp og det vises f.eks. til HR-2016-2507-A.

Strafferammen i forurensningsloven § 78 er derimot ikke blitt hevet siden loven trådte i kraft i 1983. Om strafferammen nå heves, vil det være en signaleffekt på at denne type miljøkriminalitet også skal tas på alvor.

ØKOKRIM er ikke kjent med at hverken straffeloven (1902) § 152 b eller straffeloven (2005) § 240 noen gang er brukt i alvorlige forurensningssaker. Det skyldes at det skal svært alvorlig forurensning til før denne bestemmelse kommer til anvendelse. De fleste forurensningssaker gjelder stor skade på naturen ikke mennesker, i hvert fall ikke så

Postadresse
Postboks 8193 Dep
NO-0034 OSLO

Besøksadresse
C.J. Hambros plass 2 C
NO-0164 OSLO

Telefon/Telefaks
(+47) 23 29 10 00
(+47) 23 29 10 01

Org.nr.: 874 761 532
post.okokrim@politiet.no
www.okokrim.no

direkte som "fare for menneskers liv og helse"- vilkåret krever. ØKOKRIM mener terskelen for å bruke strl. § 240 nå formodentlig blir så høy at bestemmelsen mister sin praktiske anvendelse, med mindre vi får miljøkatastrofer av langt større omfang enn for eksempel Full City- forliset ved Såstein utenfor Langesund i 2009 (RG 2011s.680). Dermed er påtalemyndighetens reelle valg ved påtaleavgjørelse i alvorlige forurensningssaker ved stor skade på naturen kun to års strafferamme. Det mener ØKOKRIM blir for lavt. Forurensningskriminalitet kan i mange tilfeller være alvorlig og med betydelig vinning til følge. Eksempelvis om ansatte i en bedrift bevisst velger å slippe ut kjemikalier i en elv og det fører til fiskedød og annen skade på naturen og de gjør det for å slippe å levere og betale for kjemikalier til et avfallsmottak.

Det er særlig hensynet til allmennprevensjon som begrunner hvorfor lovgivningen er sanksjonert med straff. Straffebestemmelsene er således ment å virke avskrekkende og holdningsskapende. For at straffen skal kunne ha en slik preventiv effekt, er det en forutsetning at straffansvaret oppleves som en reell trussel. Det kan i tillegg være mulig å oppnå betydelig økonomisk gevinst ved å bryte forurensningsloven. Forslaget til å endre strafferammen må også sees i sammenheng med avkriminalisering av enkelte lovbrudd og bruk av administrative sanksjoner. Videre er det slik at strafferammene som settes for ulike typer lovbrudd, sier noe om samfunnets syn på straffverdigheten av lovbruddet.

ØKOKRIM peker videre på at det er viktig at hevingen av strafferammen også gjelder – slik det fremgår av forslaget – ved fare for forurensning. I høringsbrevet omtales faredeliktet slik:

Ved å ramme fare for skade kommer bestemmelsen også til anvendelse der hvor forurensningen har funnet sted, men skaden ikke nødvendigvis har materialisert seg. For eksempel vil det være tilfelle der eventuelle skader som følge av forurensningen begrenses eller elimineres helt takket være inngrep fra utenforstående eller offentlige myndigheter. Det kan også være vanskelig å bevise i en straffesak at skaden er alvorlig eller irreversibel fordi skadevirkningene først vil materialisere seg over et lengre tidsrom. Det må imidlertid foreligge en konkret og aktuell fare for at alternativet i andre ledd annet punktum skal komme til anvendelse.

Det er viktig at farevurderingen gjøres på grunnlag av en konkret vurdering av de faremomenter som gjør seg gjeldende i den enkelte sak og holdes opp mot "kan forurense" vilkåret i første ledd. Alvorlig fare for alvorlig eller irreversibel skade kan f.eks. foreligge hvor nødvendig og pliktig vedlikehold/tilsyn med en oljetank eller tank med giftige kjemikalier unnlates eller neglisjeres. Det er da praktisk viktig at faren og skadepotensialet ved slike unnlatelser gir grunnlag for å anvende 5 års alternativet, selv om det ikke har funnet sted en forurensning når unnlatsen oppdages. Det er faren for alvorlig eller irreversibel skade som bl.a. begrunner straff, ikke om forurensningen har skjedd eller materialisert seg.

Med hilsen

Trond Erik Schea
ØKOKRIM-sjef

Hans Tore Høviskeland
Avdelingsleder

Kopi: Riksadvokaten
Politidirektoratet